

Kele Ildikó

Pünkösöd az óvodában

Pünkösöd ünnepét a húsvét utáni hetedik vasárnapon és hétfőn ünnepeljük. Ez a tavaszi ünnepekör egyik legszebb, legsokoldalúbb ünnepe, amelyhez sok énekes játék, népdal, népi rituálé kapcsolódik. A néphagyomány szerint a pünkösödöt többféle szokással ünnepele-ték. A legények pünkösdi királyságért vetélkedtek. Aki győzött, azt pünkösdi királlyá koronázták, ő lett a legénybíró egy esztendeig.

A másik pünkösdi játék a lányoké volt: ők fehér ruhába öltöztek, fejükre rózsakoszorút tűztek. Pünkösdi királynéjárást tartottak. Énekkel, táncjal járták a házakat, ünnepele-ték, köszöntötték a tavaszt. A legkisebb leányt választották pünkösdi királynénak, kendőt tartottak a feje fölé sátorként. Vonulás közben rózsaszirmokat hintettek szét. A háziaktól a köszöntésért ajándékot kaptak.

A népi hagyományok beépíthetők az óvoda ünnepeibe, a hétköznapi-
napokban, az irodalmi tevékenységekbe, a barkácsolásba, az ének-zenei foglalkozásokba, a mozgásos játékokba és a szerepjátékokba.

Az óvodában a tavaszi ünnepeket a pünkösöd megünneplése zárhatja be. Minden jeles napot hosszabb előké-szület vezet be, amelyhez élmények-
kel teli tevékenységekkel biztosítjuk a gyermekek kíváncsiságát. A népi hagyományokhoz kapcsolódó tevé-
kenységek, a közös élmények erősítik a közösséghez tartozás érzését.

Mit tehetünk az óvodába?

■ Beszéljünk a gyermekkel a pün-
kösd népszokásokról, hiedelmekről,
pl: jókívánások, köszöntők, pünkös-
di rózsák, ügyességi játékok formájá-
ban.

■ Nézegetssünk könyveket a régi pün-
kösdölésről.

■ Ismerkedjünk meg a pünkösdhöz
kapcsolódó időjósításokkal.

■ Ismerkedjünk meg a népszokáshoz
kapcsolódó mondókákkal, énekes já-
tékokkal.

■ Válasszunk pünkösdi királyt, király-
nét, a pünkösdi tánchoz tanuljunk
egyszerű tánclépéseket.

■ A pünkösdi játékhoz gyűjtsünk népi
eszközöket és a pünkösöd jelképeit:
zöld ágat, pünkösdi rózsát.

■ Díszítsük ki az óvodát zöld ágakkal,
virágokkal.

Pünkösödölő játék

■ **Szereplők:** 8-10 pár – fiú, lány

■ **Kellékek:** korona pünkösdi rózsá-
ból, egy szál rózsák

*A lányok énekelve vonulnak be, egyen-
letes járással körbejárnak, majd a dal
végén a kör szétnyílik.*

Dal: „Mi van ma? Mi van ma?...“

*Legények bevonulnak, körbejárnak a
lányokat:*

Dal: „Lányok ülnek a toronyba,
aranykoszorúba...“

Fiúk: „Szép jó reggelt, lányok!”

Lányok: „Jó reggelt, legények!”

Fiúk: „Eljöttünk királynét választá-
ni!”

Lányok: „Csak tessék, csak tessék!”

*A lányok szorosan kört alkotnak, arc-
cal kifelé. A fiúk féllábon körbeugrál-
ják a lányokat, majd az egyik előtt
megállnak.*

Fiú: (mondóka): - Pám, pám, pari-
pám, tüzes a pipám,

Pám, pám, paripám, tüzes a pipám!

Fiú: - Mit ettél ma?

Leány: - Sós kenyeret.

Fiú: - Mit ittál ma?

Leány: - Hideg vizet.

Fiú: - Min állsz?

Leány: - Cserépen.

Fiú: - Min lebegsz?

Leány: - Levélen.

Fiú: - Nézz az égre!

Leány: - Nem nézek!

Fiú: - Lépj a földre!

Leány: - Nem lépek!

*A fiú odakoccintja a fejét a lányéhoz,
az elneveti magát.*

Fiú: - Nevettél, nem vagy királyné!

*Az egészet megismétlik egy másik le-
ánnyal, az nem neveti el magát.*

Fiú: - Kiállottad a próbát, királyné
vagy.

*Koszorút tesznek a fejére. Felsorakoz-
nak egymás mögött, négy lány egy szí-
nes kendőt tart a királyné felett, körbe
járnak énekelve:*

Ének: „Elhozta az Isten piros Pün-
kösd napját...”

*Elhozta az Isten piros pünkösöd napját,
Mi is meghordozzuk királyné asszony-
kát.*

*Piros pünkösöd napján mindenek
újulnak,
A kertek, a mezők virágba borulnak.*

*Megállnak, félkörbe állnak, a királyné
előlép:*

A királyné éneke: „Én kicsike va-
gyok...”

Én kicsike vagyok,

Nagyot nem mondhatok.

Szüleim kertjében

Most nyílni akarok.

Ki akarok nyílni,

Mint pünkösdi rózsák,

De ki nem nyílhatok,

Csak úgy illatozok.

Lányok: - Királyt is válasszunk!

lány: Ki a legerősebb legény? Ki emeli magasabbra a királynét?

Fiúk: - Én, én, én,...

A fiúk sorba felemelik a királynét. Úgy rendezzük, hogy ketten legyenek, akik a legmagasabbra emelik.

Lányok: - Egyformán emeltétek!

lány: - Hogy ki az erősebb, döntse el a kakasviadal.

A fiúk örömben ugrálnak, majd hátul félkörbe rendeződnek. A két fiú egymással szemben kerülgetik egymást, mint a veszekedő kakasok. Több-ször összecsapnak. A lányok az összecsapásnál hangosabban mondják a mondókát. Végül az egyik fiú felborul.

Mondóka:

Két kis kakas összeveszett,

A verembe beleesett,

Szil-szál, szalmaszál,

te vagy, pajtás, a király!

Lányok: - Éljen a király!

Egy lány piros rózsát tűz a fiú mellére.

Mind: Táncoljunk!

A király odaáll a királyné mellé, a többiek is párosával körben állnak. Belül a fiúk, kívül a lányok. A fiúk helyben maradnak, a lányok jobb irányú csárdásléppel a következő fiú elé lépnek, ezzel forognak körbe. Ugyanaz balra és az eredeti párral forgás.

Páros szökdelés, páros forgó.

Forgásból köralakítás, a király és a királyné a körben. Körbejárás a pár körül.

Tánc és ének: „Két szál pünkösdrózsa...”

Két szál pünkösdrózsa

Kihajlott az útra.

El akar hervadni,

Nincs, ki leszakítsa.

Nem ám az a rózsza,

Ki a kertben nyílik,

Hanem az a rózsza,

Ki egymást szereti.

Nem szeretlek másért,

Két piros orcádért,

Szemed járásáért,

Szád mosolygásáért.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

■ Füzesi, Zs.: Gyermekdalok – Ünnepekre. Urbis Könyvkiadó Budapest, 2005, ISBN 963 9291 72 2

■ Karácsony Molnár,E., Tátrai, Zs.: Jeles napok,ünnepi szokások. Mezőgazda Kiadó, 1997, ISBN 978 963 286 581 2

■ Lukács, J.-Ferencz,É.: Kerek egy esztendő Flaccus Kiadó Budapest, 2013,ISBN 978-963-9412-98-9

1. dal:

Pente Teréz
Gy.: 1996

Má-ma van, má-ma van pi-ros pün-kösd nap - ja.
Hol-nap lesz, hol-nap lesz a má-so-dik nap - ja.
Jó le-gény, jól meg-fogd lo-vad-nak kan-tár-ját,
Hogy el ne ta-pos-sa a pün-kös-di ró-zsát.

2. dal:

Lá-nyok ül-nek a to-rony-ban a-rany ko-szo-rú-ban,
ar-ra men-nek a le-gé-nyek sá-ri sar-kan-tyú-ban.
Lá-nyok vagy-tok, szé-pek vagy-tok, pi-ros az or-cá-tok,
kert-be men-tek ró-zsát szed-ni, szí-vem sza-kad-rá-tok.

3. dal:

El-hoz-ta az Is-ten Pi-ros pünkös-d nap - ját,
Mi is meg-hor-doz-zuk Ki-rály-né asz-szony - kát.

4. dal:

Én ki-csi-ke va-a-gyok, na-gyot nem mond-ha-tok,
szü-le-im kert-jé-ben most nyíl-ni a-ka-rok.

Tánc:

Két szál pün-kösd-ró-zsa Ki-haj-lott az út-ra.
El a-kar her-vad-ni, Nincs, ki le-sza-kít-sa.